ב"ה

אין ליכט
פון תורה

ספר

משניות

מסכת

הוריות

בלשון הקודש
ואידיש

279

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק,
שנת תשמ"ו לפ"ק

בעזרת השם יתברך

ספר
משניות
מסכת הוריות

עם פירוש הנשר הגדול רבינו עובדיה מברטנורא

והוספנו גם כן פירוש המשנה בלשון אשכנז עברי טייטש
בשולי היריעה המפרש ומבאר כל דברי רבותינו ז״ל
בעלי המשנה בקיצור נמרץ, עם פירוש הרע״ב, למען
יבינו כל עם בני ישראל את התורה שבעל פה הנמסרה
לנו על הר האלקים על ידי משה נביאו נאמן ביתו.

והתועלת הפירוש ועל מה ראינו על ככה לעשות את
הפירוש הזה כבר מלתנו אמורה והודענו זאת בשבטי
ישראל על ידי המודעה אשר הוספנו בלשון הקודש וגם על
עברי טייטש, גם נדפסה הקדמה בהתחלת כרך א׳.

❖

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק, שנת תשמ״ו לפ״ק

בן ששים לזקנה. בן שבעים לשיבה. בן שמונים לגבורה. בן תשעים לשוח. בן מאה כאילו מת ועבר ובטל מן העולם: **כב** בן בג בג אומר הפוך בה. והפוך בה. דכולא בה. ובה תחזי. וסיב ובלה בה. ומינה לא תזוע. שאין לך מדה טובה הימנה: **כג** בן הא הא אומר לפום צערא אגרא:

שיתן לכם עלם: בן ששים לזקנה. דכתיב תבא בכלח אלי קבר בכל״ח בגימטריא ששים: בן שבעים לשיבה. דכתיב בדוד (ד ה א כח) וימת בשיבה טובה. וימי חייו היו שבעים שנה: בן שמונים לגבורה. דכ׳ (תהלים ל) ואם בגבורות שמונים שנה: בן תשעים לשוח. הולך שחוח וכפוף וי״א לשוח שוחה עמוקה: **כב** הפוך בה והפוך בה. בתורה: דכולה בה. שהכל תמלא בה: וסיב ובלה בה. גם עד זקנה ושיבה אל תעזבני: ומינה לא תזוע. שלא תאמר למדתי חכמת ישראל אלך ואלמוד חכמת עו״ג. שאין מותר ללמוד חכמת עו״ג אלא במקום שאסור להרהר בדברי תורה. כגון בבית המרחץ ובבית הכסא. ששאלו את ר׳ יהושע מהו ללמד אדם את בנו חכמת עו״ג אמר להם ילמדנו בשעה שאינה לא יום ולא לילה דהא כתיב והגית בו יומם ולילה: **כג** לפום צערא אגרא. כפי רוב הצער שאתה סובל בלמוד התורה ועשיית המצות כן יהיה שכרך מרובה:

סליק מסכת אבות

הוריות פרק א

הורו בית דין לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה.

הורו בית דין לעבור. שאמרו להם כוהרי׳ אתם לעשות דבר שחייבים על זדונו

המשים לעצה) אז ער איז אלט פופציג יאהר קען ער שוין געבין איין עצה צו אנדערע מענטשין וויא. אזוי זייא זאלין טאהן (בן ששים לזקנה) אז ער ווערט אלט זעכציג יאהר הייסט ער שוין איין אלטער מאן (בן שבעים לשיבה) אז ער ווערט אלט זיבעציג יאהר. הייסט ער שוין אפאר עלטערטער מענטש (בן שמנים לגבורה) אז ער ווערט אלט אכציג יאהר. איז ער שוין שטארק אלט (בן תשעים לשוח) אז ער ווערט אלט ניינציג יאהר גייט ער שוין איינגיבויגין (בן מאה כאילו מת ועבר ובטל מן העולם) אז ער ווערט אלט הונדערט יאהר איז גלייך וויא ער איז שוין געשטארבין אונ ער איז שוין אוועק אונ בטל געווארין פון דער וועלט: כב (בן בג בג זאגט (הפך בה והפך בה דכולא בה) קער אום אין דיא תורה אונ קער אום אין דיא תורה (ובה תחזי) אונ אין דיא תורה (דוא זאלסט נאר זוכין אין דיא תורה) ווארום אין איר וועסטו אלין געפינען (סיב ובלה בה) ווערן עלטער אין דיא תורה (ובה תחזי) אונ אין דיא תורה וועסטו אלין זעהן (סיב ובלה בה) דוא זאלסט דיך עלטערין אין דיא תורה. ביז אין דיין שטארקסטע עלטער זאלסטו נאר לערנען תורה (ומינה לא תזוע) אונ פון דיא תורה זאלסטו דיך ניט אוועק ריהרען (שאין לך מדה טובה הימנה) ווארום דוא האסט ניט קיין בעסערע זאך וויא דיא תורה איז: כג בן הא הא זאגט (לפום צערא אגרא) אזוי וויא דעם מענטשינס צער אונ ארבעט איז צוא לערנען תורה אונ צוא טאהן מצות. אזוי גיט מען אים זיין שכר. וואס שווערער עס קומט אים אן צוא לערנען תורה אונ צוא טאהן מצות. מער שכר האט ער:

פרק א א (הורו בית דין לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה) אויב בית דין הט בין ניפסקנט אויף איין מצוה פון דיא מצות וואס שטייט אין דיא תורה אז מען טאר

כיח: והלך היחיד ועשה. מתני' רבי יהודה היא דאמר יחיד שעשה בהוראת ב"ד פטור ואינה הלכה אלא כרבנן דאמרי יחיד שעשה בהוראת ב"ד חיי' ואינו פטור עד שיהו העושי' ע"פ ב"ד רוב יושבי ארץ ישראל או רוב השבטים. ואז ב"ד מביאין פר העלם דבר של צבור והעושים על פיהם פטורים: שוגג על פיהם. לאפוקי היכא שלא היה בהוראת בית דין כגון שהורו ב"ד שחלב מותר. ונתחלף לו חלב בשומן ואכלו. בזה חייב דהא לאו ע"פ ב"ד אכל: בין שלא עשו ב"ד. אלמא מעשה ע"פ הוראתה הוא פטור וכן חייבין שב"ד אין מביאין קרבן אלא על העלמת הוראה בהמעשה הלוי בקהל וכהוראה בב"ד: ה"ז חייב מפני שלא תלה בב"ד. ואע"ג דמזיד הוא זה שהרי ידע שטעו ואעפ"כ עשה כדבריהם ומזיד לאו בר קרבן הוא הא אמרי' בגמרא שהוא שוגג שחשב שמצוה לעשות ע"פ ב"ד ואפילו ידע בהן שטעו: זה הכלל. לאתויי מבעט בהוראה שאין דרכו לעשות ע"פ הוראתם ועשה כהוראת ב"ד לא מפני שסמך על

והלך היחיד ועשה שוגג על פיהם. בין שעשו ועשה עמהן. בין שעשו ועשה אחריהן. בין שלא עשו ועשה. פטור. מפני שתלה בב"ד. הורו ב"ד וידע אחד מהן שטעו או תלמיד והוא ראוי להוראה. והלך ועשה על פיהן. בין שעשו ועשה עמהן. בין שעשו ועשה אחריהן. בין שלא עשו ועשה. הרי זה חייב. מפני שלא תלה בב"ד. זה הכלל התולה בעצמו

ניט טאָהן. אונ אז מען וועט טאָהן קומט כרת. אונ בית דין האָבין גיפסקנט מען מעג טאָהן (והלך היחיד ועשה שוגג על פיהם) אונ א מענטש איז גיגאנגען אונ האָט גיטאָהן דיא עבירה. ווייל בית דין האָבין גיזאָגט מען מעג (בין שעשו) זייא בית דין אליין האָבין אויך גיטאָהן דיא זאך אזוי וויא זייא האָבין גיפסקנט (ועשה עמהן) אונ ער האָט מיט גיטאָהן מיט זייא צוזאמען (בין שעשו ועשה אחריהן) זייא פריער האָבין בית דין אליין גיטאָהן דיא זאך. נאָך זייא האָט דער מענטש אויך גיטאָהן (בין שלא עשו ועשה) זייא בית דין האָבין נאָך ניט גיטאָהן דיא זאך זייא האָבין נאָר גיפסקנט אז מען מעג. נאָר דער מענטש אליין האָט גיטאָהן דיא זאך (פטור) איז דער מענטש פטור פון א קרבן (מפני שתלה בבית דין) ווייל ער האָט זיך פאַרלאָזט אויף בית דין (הורו בית דין) אויב בית דין האָבין גיפסקנט אויף א זאך וואס מען טאָר ניט. מען מעג (וידע אחד מהן שטעו) אונ איינער פון דיא דיינים האָט גיוואוסט אז זייא האָבין א טעות (או תלמיד והוא ראוי להוראה) אָדער איינער א למדן וואס ער איז ניט קיין דיין. נאָר ער קען זיין א דיין. האָט גיוואוסט אז בית דין האָבין א טעות (והלך ועשה על פיהן) אונ דער דיין אָדער דער למדן האָט גיטאָהן דיא עבירה. ווייל בית דין האָבין גיזאָגט מען מעג (בין שעשו ועשה עמהן) זייא בית דין אליין האָבין אויך גיטאָהן דיא עבירה. אונ ער האָט מיט גיטאָהן מיט זייא צוזאמען (בין שעשו ועשה אחריהן) זייא בית דין אליין האָבין פריער גיטאָהן דיא עבירה. אונ נאָך זייא האָט דער מענטש אויך גיטאָהן (בין שלא עשו ועשה) זייא בית דין האָבין נאָך ניט גיטאָהן דיא עבירה זייא האָבין נאָר גיפסקנט אז מען מעג. נאָר דער מענטש אליין האָט גיטאָהן דיא עבירה ווייל ער האָט גימיינט אז מען דאַרף אייביג טאָהן וויא בית דין פסקנן אפילו זייא האָבין א טעות (הרי זה חייב) דאַרף ער ברענגען א קרבן (מפני שלא תלה בבית דין) ווייל ער האָט זיך ניט פאַרלאָזט אויף בית דין. וואָרום ער האָט דאָך אליין גיוואוסט אז מען טאָר ניט (זה הכלל) דאָס איז דער כלל (התולה בעצמו) דער וואס פאַרלאָזט זיך אויף זיך אליין.

הוראתם. אלא מפני שנדמה לו בדעתו שזה במה אומר ר"א שהוא כדין כמי שנסתפק לו היתר. ה"ז חייב: ב ר"ש פוטר. כיון אם חטא אם לא חטא וחייב אשם תלוי: שהטעה הוראתם קרוב לב"ד: ור"א אומר ביושב בביתו. כשהוא יושב בביתו במדינה ספק. הואיל והיה לו לשאול בכל עת על שהורו בה ב"ד שהי' אפשר שישמע שחזרו בהם ב"ד מהוראתם: דברים שנתחדשו בב"ד ולא שאל ה"ז כמו שנסתפק לו אם חטא אם לא חטא ומביא אשם תלוי והלכה כר"א: איזהו ספק. כו' אבל הלך לו למדינת הים. ולאו דוקא הלך אלא כהחזיק בדרך ללכת אע"פ שעדיין לא הלך ס"ל לר"ע שמפני

חייב. והתולה בב"ד פטור: ב הורו ב"ד וידע שטעו וחזרו בהן, בין שהביאו כפרתן. ובין שלא הביאו כפרתן, והלך ועשה על פיהן. ר"ש פוטר ור' אליעזר אומר ספק. איזהו ספק. ישב לו בתוך ביתו חייב. הלך לו למדינת הים פטור. אמר רבי עקיבא מודה אני בזה שהוא קרוב לפטור מן החובה אמר לו בן עזאי מ"ש זה מן היושב בביתו

אונ ער טוהט אעבירה ווייל ער מיינט מען מעג (חייב) דארף ער ברייגגען אקרבן (והתולה בבית דין) אונ דער וואס פאר לאזט זיך אויף בית דין. ער טוהט דיא עבירה ווייל בית דין זאגין מען מעג (פטור) דארף ער ניט ברייגגען קיין קרבן: ב (הורו בית דין) בית דין האבין ניפסקנט אויף אעבירה מען מעג. אונ דאם מערסטע יודין האבין זיך פארלאזין אויף בית דין אונ האבין גיטאהן דיא עבירה (וידעו שטעו) דער נאך האבין זיך בית דין דער וואסט אז זיא האבין גיהאט אטעות (וחזרו בהן) האבין זיא חרטה גיהאט (בין שהביאו כפרתן) סייא זיא האבין שון גיבראכט זייער קרבן (ובין שלא הביאו כפרתן) אונ סייא זיא האבין נאך ניט גיבראכט זייער קרבן (והלך ועשה על פיהן) אונ איינער האט ניט גיוואוסט אז בית דין האבין חרטה גיהאט. האט ער גיטאהן דיא עבירה ווייל בית דין האבין פריער גיזאגט מען מעג (רבי שמעון פוטר) רבי שמעון זאגט ער דארף ניט ברייגגען אקרבן (ורבי אליעזר אומר ספק) רבי אליעזר זאגט דאס איז גליך. וויא ער וואלט ניט גיוואוסט אויב ער האט גיטאהן אעבירה אדער ניין. דארף ער ברייגגען פון ספק וועגין אקרבן אשם תלוי (איזהו ספק) בייא וועלכין ספק זאגט רבי אליעזר אז ער דארף ברייגגען אאשם תלוי (ישב לו בתוך ביתו חייב) אויב ער איז גיזעסין בייא זיך אין שטוב. דאס מיינט מען ער איז גיוועזן אין דיא זעלביגע מדינה וואס בית דין איז גיוועזן. אז ער וואלט נאך פרעגין וואלט ער גיקענט וויסען אז בית דין האבין חרטה פון דעם דין וואס זיא האבען גיפסקנט. אונ ער האט ניט גיפרעגט. דארף ער ברייגגן אקרבן (הלך לו למדינת הים) אויב ער האלט אוועק צוא פארין אין אנווייטע מדינה. אונ ער איז בשעפטיגט מיט זיין פארין. דער ווייל האט ער גיטאהן דיא עבירה וואס בית דין האט מתיר גיוועזן. ווייל ער האט ניט גיוואוסט אז בית דין האט חרטה גיהאט (פטור) דארף ער ניט ברייגגען אקרבן (אמר רבי עקיבא) האט רבי עקיבא גיזאגט (מודה אני בזה) איך בין אויך מודה בייא דעם מענטש (שהוא קרוב לפטור מן החובה) עס איז נענטער (גענויער) ער זאל פטור זיין. וויא חייב זיין. ווייל ער האט ניט צייט גיהאט צוא פרעגין אויב בית דין האבן חרטה גיהאט (אמר לו בן עזאי) האט בן עזאי גיזאגט צוא רבי עקיבא (מאי שנא זה מן היושב בביתו) מיט וואס איז גיענדערט דער מענטש וואס איז בשעפטיגט צוא פארין אין אנווייטע מדינה. פאר דעם מענטש וואס זיצט אין שטוב אונ דארף ניט פארין. ביידע

פרשתו לצאת לדרך אינו שואל אם חזרו בהן ב"ד ופטור מאשם תלוי וכן עולא סבר שואל ומדין לא הלך היה לו לשאול ובהכי מוקי לה פלוגתייהו בגמרא והלכה כר"ע : ג לעקור את כל הגוף . עיקרה של מצוה כדמפרש ואזיל : הרי אלו פטורים . דכתיב (ויקרא ד) ונעלם דבר קרי ביה ונעלם מדבר מקצת

בביתו . שהיושב בביתו אפשר היה לו שישמע . וזה לא היה אפשר לו שישמע : ג הורו ב"ד לעקור את כל הגוף . אמרו אין נדה בתורה . אין שבת בתורה . אין ע"ג בתורה . הרי אלו פטורין . הורו לבטל מקצת ולקיים מקצת הרי אלו חייבין . כיצד אמרו יש נדה בתורה . אבל הבא על שומרת יום כנגד יום פטור . יש שבת

דבר ולא כולו : אבל הבא על שומרת יום כנגד יום . [בגמרא פריך דהא שומרת יום כנגד יום] בתורה כתיב (שם טו) וספרה לה מלמד שסופרת אחת כנגד אחת וכל מידי דכתיב בתורה אין ב"ד מביאין עליו קרבן ומפרש בגמרא כגון דאמרי זבה לא הויא אלא ביממא . כלומר כשרואה דם ביום ולא כשרואה

בת"רה

ערליא מענטשן זענען דאך אין דער זעלביגער מדינה וואו בית דין זענען . האבען זייא געדארפט פרעגען טאמער האט בית דין חרטה . האט רבי עקיבא געענטפערט (שהיושב בביתו) דער וואס זיצט רוהיג אין שטוב אונ דארף ניט אוועק פארין אפשר היה לו שישמע) האט ער געקענט נאך פרעגען אונ הערין אויב בית דין האבען חרטה (וזה לא היה אפשר לו שישמע) אונ דער וועם דארף אוועק פארין . ווייל ער איז בעשעפטיגט מיט זיין פארין האט ער ניט צייט געהאט נאך צוא פרעגען אויב בית דין האבען חרטה ועיין תי"ט ות"יו : ג (הורו בית דין לעקור את כל הגוף) אויב בית דין האבען געפסקנט אוים צוא רייסען דיא גאנצע מצוה פון דיא תורה (אמרו אין נדה בתורה) זייא האבען געזאגט אין דיא תורה שטייט ניט דער דין פון נדה (אין שבת בתורה) אין דיא תורה שטייט ניט דער דין פון שבת (אין עבודת גלולים בתורה) אין דיא תורה שטייט ניט דער דין פון עבודת כוכבים (הרי אלו פטורין) זענען דיא דיינים פטור פון א קרבן . אונ דיא מענטשען וואס טוהען דיא עבירות . דארף יעדער ברייגגען א קרבן חטאת (הורו לבטל מקצת ולקיים מקצת) אבער אז בית דין האבען אביסעל דינים פון נדה אדער שבת אדער עבודת גלולים . מתיר געוועז . אונ אביסעל דינים פון דיא זאכען האבען זייא געהייסען מקיים זיין (הרי אלו חייבין) זענען בית דין חייב צוא ברייגגען א קרבן (כיצד) וויא מיינט מען (אמרו יש נדה בתורה) בית דין האבען געזאגט אין דיא תורה שטייט אז א נדה איז אסור צום מאן . אבער נאר דיא זיבען טעג וואס זיא איז א נדה . אבער אז זיא האט זיך טובל געוועזן דיא נאכט וואס נאך דעם זיבעטען טאג . אונ אויף מארגין האט זיא געזעהן נאך א מאהל בלוט סייא זיא האט געזעהן בייא טאג אונ סייא זיא האט געזעהן בייא נאכט . איז דער דין זיא זאל ווארטען דעם טאג אונ אויף דעם אנדערין טאג זאל זיא זיך טובל זיין . דאס הייסט "שומרת יום כנגד יום" זיא ווארט א טאג פון טהרה נעגין דעם טאג פון טומאה (אבל) אבער בית דין האבען ניט אזוי געפסקנט . זייא האבען געזאגט (הבא על שומרת יום כנגד יום פטור) אז א מאן איז משמש המטה מיט זיין ווייב ווען זיא איז א שומרת יום כנגד יום ואונ זיא האט געזעהן דיא בלוט ביי נאכט . אונ זי האט זיך ניט טובל געוועזן . קומט ניט דעם מאן קיין כרת אונ מען דארף ניט ברייגגען א קרבן . אדער זייא האבען געזאגט (יש שבת בתורה) אין דיא תורה שטייט מען זאל היטען שבת (אבל המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים פטור) אבער אז מען ווארפט ארוים

בלילה דכתיב (שם) כל ימי שבת: המוציא מרשות היחיד לרשות הרבים פטור. דאמרי הכנסה והוצאה אסורה דכתיב (שמות טז) אל יצא איש ממקומו. זריקה והושטה מותרת: המשתחוה פטור. דאמרי השתחואה דאית בה פשוט ידים ורגלים אסורה דכתיב (שם לד) לא תשתחוה לאל אחר. ושאין בה פשוט ידים ורגלים מותרת. וכללא דמלתא אין ב"ד חייבין עד שיורו בדבר שאין הצדוקין מודין בו. אבל הורו בדבר שהצדוקין מודין בו פטורין מקרבן צבור. הרבים שעושים על פיהם כל א' חייב להביא קרבן על שגגת' מאי טעמא דזיל קרי בי רב הוא: ד וידע א' מהן שטעו וכו'. דאמר קרא (ויקרא ד) ואם כל עדת ישראל ישגו עד שיהיו כלם מסכימים בשגגה: מופלא של ב"ד. הגדול שבהן ראש הישיבה: זקן שלא ראה בנים. אינו ראוי לדון דיני נפשות שסתמו שהוא אכזרי ולא ירחם: ונאמר להלן עדה. ושפטו העדה מה עדה האמורה להלן וכו' שנאמר בסנהדרין (במדבר יא) והתיצבו שם עמך בדומין לך מיוחסין כמותך. פרט לגר ולנתין

בתורה. אבל המוציא מרה"י לרה"ר פטור. יש עבודת כוכבים בתורה. אבל המשתחוה פטור. הרי אלו חייבין. שנאמר ונעלם דבר. דבר ולא כל הגוף: ד הורו ב"ד. וידע אחד מהן שטעו. ואמר להן טועין אתם. או שלא היה מופלא של ב"ד שם. או שהיה אחד מהן גר או ממזר. או נתין. או זקן שלא ראה (לו) בנים. הרי אלו פטורין. שנאמר כאן עדה. ונאמר להלן עדה. מה עדה האמורה להלן. עד שיהיו כולם ראויין להוראה. אף עדה האמורה כאן. עד שיהיו

אום שבת פון שטוב אין גאס איז מען פטור. אדער זיא האבען גיזאגט (יש עבודת אלילים בתורה) אין דיא תורה שטייט מען טאר ניט דינען עבודת גלולים (אבל המשתחוה פטור) אבער אז מען בוקט זיך צוא דיא עבודת גלולים מען בייגט נאר איין דעם קאפ אדער מען קניט צוא איר דארף מען ניט ברייגגען אקרבן (הרי אלו חייבין) בייא דיא זאכען דארפען בית דין ברייגגען אקרבן אויף זייער טעות (שנאמר) ווארום עס שטייט אין פסוק (ונעלם דבר) אויב פון בית דין וועט פאר הוילען ווערין זייא וועלין אטעות האבען אין אזאך (דבר) נאר אין אזאך פון דעם דין וועלין זייא אטעות האבען דארפען זייא ברייגגען אקרבן (ולא כל הגוף) אדער אז זייא האבען אטעות אין דעם גאנצען דין. דארפען זייא ניט ברייגגען אקרבן ועיין בהרע"ב ותי"ו: ד (הורו בית דין) אויב בית דין האבען מתיר גיוועז אעבירה (וידע אחד מהן שטעו) אונ איינער פון בית דין האט גיוואסט אז בית דין האט אטעות (ואמר להן טועין אתם) אונ ער האט גיזאגט צוא זייא איר האט אטעות (או שלא היה מופלא של בית דין שם) אדער דער גרעסטער פון בית דין איז ניט גיוועז בייא בית דין ווען זייא האבען מתיר גיוועז (או שהיה אחד מהן גר או ממזר או נתין או זקן שלא ראה בנים) אדער איינער פון דיא דיינים איז גיוועז אגר. אדער אממזר. אדער פון די גבעונים. אדער ער איז איין אלטער מאן וואס האט קיין מאהל ניט גיהאט קיין קינדער (הרי אלו פטורים) זענען זייא פטור צוא ברייגגען אקרבן (שנאמר כאן עדה) ווארום דא בייא אטעות שטייט עדה. ונעלם מעיני העדה" (ונאמר להלן עדה) אונ דארטין בייא דעם משפט שטייט אויך עדה "ושפטו העדה" (מה עדה האמורה להלן) אזוי ווי דיא עדה וואס שטייט בייא דעם משפטין. טארין זייא דאך אנדערש ניט משפטין (עד שיהיו כלם ראוים להוראה) סיידין זיי מעגין זיין דיינים צו משפטין (אף עדה האמורה כאן) אזוי די עדה וואס שטייט דא בייא אטעות (עד שיהיו כלם ראוין להוראה) זענען אנדערש ניט חייב סיידין זייא מעגין אלע זיין דיינים. אבער אז נאר איינער פון זייא טאר ניט זיין

כולם ראויי' להוראה. הורו ב"ד שוגגין. ועשו כל הקהל שוגגין. מביאין פר. מזידין. ועשו שוגגין. מביאין כשבה ושעירה. שוגגין. ועשו מזידין. הרי אלו פטורין: ה הורו ב"ד. ועשו כל הקהל או רובן על פיהם. מביאין פר. ובעבודת כוכבים מביאין פר ושעיר. דברי רבי מאיר. ר' יהודה אומר שנים עשר שבטים מביאין שנים עשר פרים. ובעבודת כוכבים מביאין שנים עשר פרים ושנים עשר שעירים.

ומזיד. שאינו ראוי ליעשות בסנהדרין: מזידין. שידעו ב"ד שהדבר אסור: פטורים. מקרבן דב"ד דמזיד לאו בר קרבן הוא. והעושים שוגגים. מביאים כשבה או שעירה. חטאת יחיד: שוגגים ועשו מזידין אלו ואלו פטורים. ב"ד פטורים שהרי לא עשו הקהל עפ"י הוראתם ולא תלו מעשיהם בב"ד שהרי ידעו שב"ד טעו וכל העושים פטורים. שהרי מזידים הן. ומזיד לאו בר קרבן הוא. ה מביאין פר האמור בויקרא והקריבו הקהל פר. ובע"ג מביאים פר ושעיר. ואם הגדול: י"ב שבטים מביאין. דסבר ר"י כל

האמור בפ' שלח לך. וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה. מצוה שהיא שקולה כנגד כל המצות. הוי אומר זו ע"ג. וכתיב התם (שם טו) והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה ועשו כל העדה פר בן בקר אחד לעולה וגו' ושעיר עזים אחד לחטאת. ור"מ סבר האי והקריבו הקהל פר האמור בויקרא בשגגת שאר עבירות. וכן ועשו כל העדה פר ושעיר האמור בשלח לך בשגגת ע"ג הקהל שהורו בלבד הן המביאין אותם והן ב"ד

הורו להתיר באיסור ע"ג. מביאין פר ושעיר שבט ושבט אקרי קהל שנאמר (ד"ה ב כ)

אבדין. זענען אלע פטור (הורו בית דין שוגגין) אויב בית דין האבין מתיר געווען אעבירה ווייל זיי האבין גימיינט מען מעג (ועשו כל הקהל שוגגין) אונ אלע יודין האבן גיטאן די עבירה טייל בית דין האבין מתיר געוועזן האבין זייא אויך גימיינט מען מעג (מביאין פר) דארפען בית דין ברייננגען אקרבן אפר. אאקס (מזידין) אויב בית דין האבין גיוואסט אז דיא זאך טאר מען ניט טאהן. אונ זייא האבען מתיר געוועזן (ועשו שוגגין) אונ אלע יודין האבן גיטאן דיא עבירה. ווייל בית דין האבין מתיר געוועזן (מביאין כשבה ושעירה) דארפין דיא יודין ברייננגען יעדער בזונדער אשעפס אדער אציג פאר אקרבן (שוגגין ועשו מזידין) אויב בית דין האבין מתיר געווען אעבירה ווייל זייא האבען גיהאט אטעות. זייא האבין גימיינט מען מעג. אונ אלע יודין האבען גיוואסט אז מען טאר ניט. אונ זייא האבין גיוואסט אז בית דין האבען אטעות אונ מען טאר ניט פאלגין בית דין אויף דער זאך. פון דעסטוועגין האבען זייא גיטאהן דיא עבירה (הרי אלו פטורין) זענען אלע פטור פון אקרבן. בית דין אונ דיא יודין דארפין ניט ברייננגען אקרבן: ה (הורו בית דין) אויב בית דין האבין מתיר געווען אעבירה (ועשו כל הקהל או רובן על פיהם) אונ אלע יודין אדער דאס מערסטע טייל פון דיא יודין האבען גיטאהן דיא עבירה. ווייל בית דין האבען מתיר געווען (מביאין פר) דארף בית דין ברייננגען אקרבן אפר. אאקס (ובעבודת אלילים) אויב בית דין האבין מתיר געווען אעבירה פון עבודת גלולים. אונ אלע יודין אדער דאס מערסטע טייל פון דיא יודין האבען גיטאהן דיא עבירה. ווייל בית דין האבין מתיר געווען (מביאין פר ושעיר) דארף בית דין ברייננגען אקרבן אפר אונ אשעיר (דברי רבי מאיר) אזוי זאגט רבי מאיר. רבי יהודה זאגט (שנים עשר שבטים מביאים שנים עשר פרים) דיא צוועלף שבטים דארפין ברייננגען צוועלף פרים. יעדער שבט ברייננגט אפר. דאס איז ביא אלע אנדערע עבירות (בעבודת גלולים) אונ ביא עבודת כוכבים (מביאין שנים עשר פרים ושנים עשר שעירים)

רבי שמעון אומר שלשה עשר פרים. ובעבודת כוכבים שלשה עשר פרים ושלשה עשר שעירים. פר ושעיר לכל שבט ושבט. פר ושעיר לבית דין. הורו בית דין ועשו שבעה שבטים. או רובן. על פיהם. מביאים פר. ובעבודת כוכבים מביאין פר ושעיר. דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר שבעה שבטים שחטאו. מביאי' שבעה פרים. ושאר שבטים שלא חטאו. מביאין על ידיהן פר. שאף אלו שלא חטאו מביאין על ידי החוטאים. רבי שמעון אומר שמנה פרים. ובעבודת כוכבים שמנה פרים ושמנה שעירים. פר ושעיר לכל שבט ושבט. ופר ושעיר לבית דין. הורו בית דין של אחד מן השבטים. ועשה אותו השבט על פיהם. אותו השבט הוא חייב. ושאר כל השבטים פטורים. דברי רבי יהודה.

ויעמוד יהושפט בקהל יהודה: י"ג פרים. דסבר ר"ש שאין ב"ד ששגגו בהוראה מתכפרים בפרים ושעירים של השבטים אלא חייבים להביא פר ושעיר לעצמם: שבעה שבטים. שהם רוב מנין של שבטים אע"פ שהן מיעוט ישראל. או רוב מנין ישראל.

דארפין דיא צוועלף שבטים ברייננען צוועלף פרים מיט צוועלף שעירים. יעדער שבט ברייננט אפר מיט אשעיר. רבי שמעון זאנט (שלשה עשר פרים) דרייצעהן פרים דארף מען ברייננען. צוועלף שבטים ברייננען צוועלף פרים. אונ בית דין ברייננען אבזונדער פר (ובעבודת אלילים) אונ ביא עבודת גלולים (שלשה עשר פרים ושלשה עשר שעירים) דארף מען ברייננען דרייצעהן פרים אונ דרייצעהן שעירים (פר ושעיר לכל שבט ושבט) יעדער שבט ברייננט אפר אונ אשעיר (פר ושעיר לבית דין) אונ בית דין ברייננען בזונדער אפר מיט אשעיר (הורו בית דין) בית דין האבן מתיר גוועזן אעבירה (ועשו שבעה שבטים) אונ זיבן שבטים ואפילו אין זייא איז דא ווייניגער וויא אהעלפט יודין (או רובן) אדער דס מערסטע טייל יודין ואפילו אין זייא איז דא ווייניגער וויא זעקס שבטים. האבען גיטאהן דיא עבירה (על פיהן) דורך בית דין ווייל זייא האבען מתיר גיוועזן (מביאין פר) דארף בית דין ברייננען אפר (ובעבודת אלילים) אונ ביא עבודת גלולים (מביאין פר ושעיר) דארף בית דין ברייננען אפר מיט אשעיר (דברי רבי מאיר) אזוי זאנט רבי מאיר. רבי יהודה זאנט (שבעה שבטים שחטאו מביאין שבעה פרים) דיא זיבען שבטים וואס האבען געזינדיגט ברייננען זיבען פרים (ושאר שבטים שלא חטאו) אונ דיא איבעריגע פינף שבטים וואס האבן ניט געזינדיגט (מביאין על ידיהן פר) ברייננען דורך זייא יעדער שבט אפר (עת"יו). איז נאך פינף פרים (שאף אלו שלא חטאו מביאין על ידי החוטאין) וואדום די שבטים וואס האבן ניט געזינדיגט ברייננען אויך יעדער שבט אבזונדער פר. דורך דיא וואס האבען געזינדיגט. רבי שמעון זאגט (שמונה פרים) אכט פרים דארף מען ברייננען (ובעבודת אלילים) אונ ביא עבודת גלולים (שמונה פרים ושמונה שעירים) דארף מען ברייננען אכט פרים אונ אכט שעירים (פר ושעיר לכל שבט ושבט) יעדער שבט בזונדער ברייננט אפר אונ אשעיר איז זיבען פרים אונ זיבען שעירים (ופר ושעיר לבית דין) אונ בית דין ברייננט אפר מיט אשעיר. אונ דיא שבטים וואס האבען ניט געזינדיגט ברייננען גאר ניט (הורו בית דין של אחד מן השבטים) אויב דער בית דין פון איין שבט האבען מתיר גיוועזן אעבירה (ועשה אותו השבט על פיהם) אונ דער שבט האט גיטאהן דיא עבירה דורך דעם בית דין. ווייל זייא האבען מתיר גיוועזן (אותו השבט הוא חייב) דער שבט דארף ברייננען אקרבן (ושאר כל השבטים פטורין) אונ דיא אלע אנדערע שבטים דארפין ניט ברייננען קיין קרבן (דברי רבי יהודה) אזוי זאגט רבי

יהודה

ואע"פ שיהיו ממועט מנין השבטים ואפילו שבט אחד והוא רוב ישראל מביאין כל שאר השבטים שלא חטאו ע"י אלו החוטאים: שמנה פרים. דסבר ר"ש שאין אותן שלא חטאו מביאים ע"י החוטאים. והלכה כר"י: ועשה אותו שבט. לעצמו ואין כאן רוב מנין ישראל. ולא רוב השבטים: וחכ"א אין חייבים כו'. והלכה כחכמים:

פרק ב **הורה** כהן משיח. כ"ג המשוח בשמן המשחה הורה היתר לעצמו ועשה מעשה בעצמו בדבר שחייבים על זדונו כרת: **ב** מתכפר לו בפני עצמו. חייב להביא פר בפני עצמו: הורה עם הצבור.

וחכ"א אין חייבים אלא על הוריית בית דין הגדול בלבד שנאמר (ויקרא ד) ואם כל עדת ישראל ישגו ולא עדת אותו השבט.

פרק ב **הורה** כהן משיח לעצמו שוגג ועשה שוגג מביא פר. שוגג ועשה מזיד. מזיד ועשה שוגג פטור. שהוראת כהן משיח לעצמו כהוראת בית דין לצבור: **ב** הורה בפני עצמו ועשה בפני עצמו מתכפר לו בפני עצמו. הורה עם הצבור

יהודה (וחכמים אומרים) אונ דיא חכמים זאגין (אין חייבים אלא על הוריית בית דין הגדול בלבד) מען איז אנדערש ניט חייב צוא ברייננען אקרבן. נאר אז דער בית דין הגדול פון ירושלים האבען אטעות גיהאט אונ האבען מתיר גיוועזן אעבירה (שנאמר) ווארום עס שטייט אין פסוק (ואם כל עדת ישראל ישגו) אויב אלע יודין וועלין האבען אטעות זאל מען ברייננען אקרבן. אונ אטעות פון אלע יודין קען דאך אנדערש ניט זיין נאר דורך דעם בית דין הגדול (ולא עדת אותו השבט) אבער אז דיא עדה פון דעם שבט האבען גיהאט אטעות דורך זייער בית דין. דארף מען ניט ברייננען קיין קרבן:

פרק ב א (הורה כהן משיח לעצמו שוגג) אויב דער כהן גדול וואס איז גיזאלבט גיווארין מיט דיא אייל פון בית המקדש האט אטעות גיהאט אין אדין. אונ האט מתיר גיוועזן פאר זיך אעבירה וואס קומט אויף איר כרת (ועשה שוגג) אונ ווען ער איז נאך גיוועזן אין דעם טעות האט ער גיטאהן דיא עבירה (מביא פר) דארף ער ברייננען אקרבן אפר (שוגג ועשה מזיד) ווע ער האט גיפסקנ'ט דעם דין האט ער גיהאט אטעות. ער האט גימיינט מען מעג. דער נאך האט ער שוין גיוואוסט אז מען טאר ניט. אונ ער האט דאך גיטאהן דיא עבירה (מזיד ועשה שוגג פטור) אויב ער האט גיוואוסט אז דאס איז אעבירה ער האט גיוואוסט אז די חלב פון דיא נירען טאר מען ניט עסין אונ ער האט גיטראכט ער זאל טאן דיא עבירה ער זאל יא עסין חלב פון דיא נירען. אונ דער נאך ווען ער האט גיטאהן דיא עבירה ווען ער האט גיגעסין דיא חלב פון דיא נירען איז גיוועזן בשוגג ווען עס איז גילעגין חלב פון דיא נירען אונ ער האט גימיינט אז דאס איז שמאלץ האט ער זיא גיגעסין. דארף ער ניט ברייננען אקרבן (עיין בת"י) (שהוראת כהן משיח לעצמו) וואס דער כהן גדול פסק'ט פאר זיך אליין (כהוראת בית דין לצבור) האט דעם זעלביגען דין וויא בית דין פסק'נען פאר דיא יודין. אזוי וויא אז בית דין פסק'נען פאר דיא יודין דארף מען אנדערש ניט ברייננען אקרבן. סיידן זייא האבען גיפסק'ט בשוגג אונ מען האט גיטאהן בשוגג. אזוי דער כהן גדול דארף אויך אנדערש ניט ברייננען אקרבן סיידן ער האט גיפסק'ט בשוגג. אונ ער האט גיטאהן מיט דעם זעלביגען שוגג וואס ער האט גיפסק'ט: ב (הורה בפני עצמו) אויב דער כהן גדול האט אטעות גיהאט אונ האט מתיר גיוועזן אעבירה פאר זיך (ועשה בפני עצמו) אונ ער אליין האט גיטאהן די עבירה (מתכפר לו בפני עצמו) ער אליין ברייננט אקרבן פאר זיך (עיין תו"ס

ת"י

הצבור ועשה עם הצבור מתכפר לו עם הצבור. שאין ב״ד חייבים עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת. וכן המשיח. ולא בע״ג עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת: ג אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה. וכן המשיח ולא בע״ג אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת

שהיה הוא אחד מן הסנהדרין ששגגו בהוראה: כשהורה עם הצבור דין הוא שיהיה שוה מתכפר לו עם הצבור. בפר העלם דבר של צבור ויתכפר עם הצבור: ולא בע״ג עד צבור ואינו צריך קרבן אחר. דהו״א כי היכי שיורו לבטל מקצת. שנאמר באחד מצות דביום הכפורים אין מתכפר עם הצבור. דהא (ויקרא ד) ונעלם דבר מעיני הקהל ונאמר כתיב (ויקרא כז) ושחט את פר החטאת אשר לו הכא נמי יהיה צריך קרבן בפני עצמו. קמ״ל דלא ונפקא לן מקרא דכתיב (שם ד) על חטאתו אשר חטא בחטא המיוחד לו מביא קרבן בפני עצמו ובחטא שאינו מיוחד לו אינו מביא קרבן בפ״ע: שאין ב״ד חייבים. כלומר דין הוא שהמשיח מתכפר עם הצבור שהרי אין ב״ד חייבין וכו׳: וכן המשיח. אלמא הוקש המשיח לב״ד בכל ענייניו א״כ בע״ג (במדבר טו) והי׳ אם מעיני העדה וגו׳ מה באחד מצות ונעלם דבר. ולא כל הגוף. אף בע״ג דבר ולא כל הגוף: ג אין חייבין אלא על העלם דבר. ב״ד שהורו לעבור על אחת מכל המצות. אין חייבים להביא פר העלם דבר של צבור אלא על העלם דבר ששגגו בהוראה ונעלם מהן הדין: עם שגגת מעשה. ושגגו רוב הצבור ועשו מעשה על פיהם דכתיב ישגו ונעלם דבר

ות״י (הורה עם הצבור) אויב דער כהן גדול איז געוועז איינער פון די סנהדרין. אונ ער מיט די סנהדרין האבין מתיר געוועז אעבירה פאר די יודין (ועשה עם הצבור) אונ ער האט גיטאהן די עבירה אזוי וויא אלע יודין האבין איר גיטאהן (מתכפר לו עם הצבור) דער קרבן וואס די יודין ברייגגען. איז מכפר פאר דעם כהן גדול אויך. אונ ער דארף ניט ברייגגען אבאזונדער קרבן פאר זיך (שאין בית דין חייבין עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת) אזוי וויא בית דין זענען אנדערש ניט חייב צוא ברייגגען אקרבן סיידין זיי זענען מבטל (מתירו) אביסול. אונ זיי דער האלטין (אסרין) אביסול פון די וועלביגע עבירה עתי״ט (וכן המשיח) אזוי איז ביא דעם כהן גדול אויך. ער איז אויך אנדערש ניט חייב צוא ברייגגען אקרבן. סיידין ער איז אביסול מתיר אונ אביסול אסרת ער פון די וועלביגע עבירה (ולא בעבודת אלילים) אונ ביא עבודת גלולים איז אויך אזוי דער דין. מען איז אנדערש ניט חייב צוא ברייגגען אקרבן ובית דין אדער אכהן גדול (עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת) סיידין מען איז מתיר אביסול אונ מען אסרת אביסול: ג (אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה) בית דין וואס האבין מתיר געוועז אעבירה צוא די יודין זענען אנדערש ניט חייב צ״א ברייגגען אקרבן. סיידין זיי האבין מתיר געוועז וויל זיי האבין פאר געסין דעם דין. אונ די יודין האבין שוין אזוי גיטאהן די עבירה וויא בית דין האט מתיר געוועז (וכן המשיח) אונ ביא דעם כהן גדול איז אויך אזוי. ער איז אויך אנדערש ניט חייב צוא ברייגגען אקרבן. סיידין ער האט מתיר געוועז ווייל ער האט פאר געסין דעם דין אונ ער האט שוין די עבירה גיטאהן אזוי וויא ער האט איר מתיר געוועז (ולא בעבודת אלילים) אונ ביא עבודת גלולים איז אויך אזוי דער דין (אין חייבין) מען איז אנדערש ניט חייב צוא ברייגגען אקרבן ובית דין אדער אכהן גדול (אלא על העלם דבר עם שגגת המעשה) סיידין זיי האבין מתיר געוועז ווייל זיי האבין פאר געסין דעם דין. אונ זיי האבין שוין גיטאהן די עבירה אזוי וויא זיי האבין מתיר געוועז (אין בית

המעשה. אין ב"ד חייבין עד שיורו בדבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת. וכן המשיח. ולא בע"ג עד שיורו על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת: ד אין חייבין על עשה ועל ל"ת שבמקדש. ואין מביאין אשם תלוי על עשה ועל

שגגת מעשה ונעלם דבר: ובן המשיח. וכן כ"ג המשוח בשמן המשחה אינו חייב קרבן עד שיעלם ממנו הדין. ויעשה הוא עצמו מעשה בשוגג ע"פ הוראה שהורה דכתיב (ויקרא ד) לאשמת העם מלמד שהמשיח כעם: ובע"ג אינן חייבין. (בע"ג) שב"ד ששגגו בהוראה בע"ג חייבין פר ושעיר: אין חייבין אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה. כשאר כל המצות דילפינן ע"ג משאר מצות מג"ש דמעיני מעיני כדכתבינן לעיל: אין חייבין אלא על דבר שזדונו כרת ועל שגגתו חטאת. שכל הכריתות שבתורה הן ל"ו ועל כולן חייבין על שגגתן חטאת חוץ מחמשה שבהן שאין חייבין על שגגתן חטאת וכן מילה וקרבן פסח לפי שהן מצות עשה. אע"פ שיש על זדון כרת אין חייבין על שגגתן חטאת דבחטאת כתיב (שם) אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשינה. ומגדף מפני שאין בו מעשה והכתוב אומר בחטאת לעושה בשגגה. יצא מגדף שאין בו מעשה.

וטומאת מקדש וקדשיו אין חייבין על שגגתן אלא קרבן עולה ויורד האמור בויקרא. וכל כך אין ב"ד מביאין חטאת על שגגתן. ולא המשיח. נמצאו כל המצות שב"ד וכהן המשיח מביאין עליהם קרבן ל"א מצות שחייבין על זדון כרת ועל שגגתן חטאת קבועה: ד אין חייבין על עשה ועל ל"ת שבמקדש. ב"ד שהורו וטעו בטומאת מקדש וקדשיו אין מחוייבין להביא קרבן צבור: על עשה שבמקדש. כגון שנטמא במקדש שמצוה לו לצאת בקצרה ואם שהה ויצא בארוכה חייב כרת. וב"ד שהורו לו לצאת בארוכה אין חייבין קרבן לפי שאין על שגגה זו קרבן חטאת. כלומר יחיד שטעה ושגג בזו ויצא בארוכה אינו חייב חטאת קבועה אלא קרבן עולה ויורד: ולא תעשה שבמקדש. שלא יכנס למקדש בטומאה: ואין מביאין אשם תלוי וכו'. שכל דבר שחייבין על שגגתו חטאת קבועה. מביאין על לא הודע שלו אשם תלוי. וטומאת מקדש הואיל ואין חייבין

דין חייבין) בית דין זענען אנדערש ניט חייב צוא ברייגגען אקרבן (עד שיורו בדבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת) סיידן זייא זאלין מתיר זיין צוא דיא יודין אזוי אעבירה אז מען טוהט איר במזיד קומט כרת אונ אז מען טוהט איר בשוגג קומט אחטאת (וכן המשיח) אונ בייא דעם כהן גדול איז אויך אזוי ער איז אויך אנדערש ניט חייב צוא ברייגגען אקרבן. סיידן ער האט מתיר גיוועזן פאר זיך אזוי אעבירה. אז מען טוהט איר במזיד קומט כרת אונ אז מען טוהט איר בשוגג קומט אחטאת (ולא בעבודת אלילים) אונ בייא עבודת כוכבים איז אויך אזוי דער דין. מען איז אנדערש ניט חייב צוא ברייגגען אקרבן ובית דין אדער אכהן גדול (עד שיורו על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת) סיידן זייא זאלין מתיר זיין אזוי אעבירה אז מען טוהט איר במזיד קומט כרת אונ אז מען טוהט איר בשוגג קומט אחטאת: ד (אין חייבין על עשה ועל לא תעשה שבמקדש) אויב בית דין אדער דער כהן גדול האבין גיהאט אטעות אין אמצות עשה וואס גיהער צום מקדש. ואיינער איז טמא גיווארין אין בית המקדש. איז אמצוה ער זאל ארויס גיין דורך דיא קירצטע וועג. אונ בית דין האבין אטעות גיהאט. אונ האבין גיפסקנת אז ער מעג ארויס גיין דורך אלאנגע וועג. אדער זייא האבין אטעות גיהאט אין אמצות לא תעשה וואס גיהער צום מקדש. זייא האבין מתיר גיוועזן אטמא ער זאל אריין גיין אין בית המקדש) דארפין ניט בית דין ברייגגען אקרבן (ואין מביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבמקדש) אויב עס איז

על שגגתו חטאת [קבוע] אין מביאין על לא יודע שלו אשם תלוי: על עשה שבנדה. היה משמש עם הטהורה ואמרה לו נטמאתי עתה בשעת תשמיש מצוה עליו לפרוש. ולא יפרוש מיד שהיציאה הנאה היא לו כביאתו אלא נועץ צפרניו בקרקע וממתין עד שימות האבר ופורש בלא קושי. והיא עשה שבנדה. ואם שגגו ב"ד בהוראה והורו שיפרוש מיד חייבין פר העלם דבר לפי שהיחיד חייב על שגגתו חטאת: ה אין חייבין על שמיעת הקול. שהשביעו חברו אם יודע לו עדות ולא העיד לו כדכתיב (ויקרא ה) ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה והוא עד וגו': ועל בטוי שפתים. שבועה שלא אוכל ואכל או שאוכל ולא אכל וכן אכלתי ולא אכל לא אכלתי ואכל: ועל טומאת מקדש וקדשיו.

ל"ת שבמקדש אבל חייבין על עשה ועל ל"ת שבנדה. ומביאין אשם תלוי על עשה ועל ל"ת שבנדה. איזו היא מ"ע שבנדה פרוש מן הנדה. ומצות ל"ת לא תבא אל הנדה: ה אין חייבין על שמיעת הקול ועל בטוי שפתים ועל טומאת מקדש וקדשיו. והנשיא

אמענטשין אספק צוא ער האט מבטל גיוועז אמצות עשה וואס גיהער צום מקדש. אונ ער וואט איר ניט גיטאהן. אדער ער האט יא גיטאהן. אדער עס איז אים אספק צוא ער האט גיטאהן אזוי אזאך אין בית המקדש וואס גאט האט גיהייסן מען זאל גישט טאהן אדער ער האט גישט גיטאהן. דארף ער נישט ברייגגען אאשם תלוי (אבל חייבין על עשה ועל לא תעשה שבנדה) אבער אז בית דין אדער דר כהן גדול האבין גיהאט אטעות אין אמצות עשה אדער אין אמצות לא תעשה פון אנדה. דארפין זייא ברייגגען אקרבן (ומביאין אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבנדה) אויב אמענטשין איז אספק צוא ער האט גיטאהן דיא מצות עשה וואס גיהער צוא אנדה אדער ער האט ניט גיטאהן. אדער עס איז אים אספק צוא ער האט ניט גיטאהן דיא מצות לא תעשה וואס גיהער צוא אנדה אדער ער האט יא גיטאהן. דארף ער ברייגגען אאשם תלוי (איזו היא מצות עשה שבנדה) וועלכעס הייסט בייא אנדה אמצות עשה (פרוש מן הנדה) זאגט דיך אפ שיידין פון אנדה (אויב איינער האט משמש המטה גיוועז מיט אאשה וואס איז גיוועז טהור. אונ אין מיטען תשמיש האט זיא געשפירט אז זי איז גיווארין אנדה. איז דער דין דער מאן טאר ניט באלד אוועק גיין פון איר. ווען דער גליד איז הארט. (אונ אויב ער גייט באלד אוועק. במזיד קומט אים כרת. בשוגג ברייגגט ער אחטאת) נאר ער זאל ליגען אויף איר אפילו אויף גיהויבין אז זיין לייב זאל איר ניט אן רירען. אונ ער זאל ווארטין ביז דער גליד וועט ווייך ווערין וועט ער פון איר אוועק גיין. אויב בית דין אדער דער כהן גדול האבין גיפסקנת ער זאל פון איר אוועק גיין באלד. ווען דער גליד איז נאך הארט. האבין זייא דאך מתיר גיוועזן אעבירה וואס קומט אויף איר כרת. דארפין זייא ברייגגען אקרבן. אונ אויב דעם מאן אליין איז אספק ווען ער האט זיך פון איר אפ גישייט. אויב דער גליד איז גיוועזן הארט אדער ווייך. דארף ער ברייגגען אאשם תלוי (ומצות לא תעשה לא תבא אל הנדה) דער דין איז אמאן טאר ניט משמש המטה זיין מיט זיין ווייב אין דער זעלביגער נאכט אדער אין דעם זעלביגען טאג וואס זיא דארף ווערין אנדה. אונ אויב בית דין אדער דער כהן גדול האבין גיפסקנת מען מעג משמש המטה זיין. אונ מען האט משמש המטה גיוועזן אונ ער האט זיך אפ געווישט נאך דעם תשמיש אונ ער האט געפונען דם נדה. האבין זיי דאך מתיר גיוועזן אעבירה וואס קומט אויף איר כרת. דארפין זייא ברייגגען אקרבן. אונ אויב דעם מאן אליין איז אספק צוא דאס איז דם נדות צוא ניין. דארף ער ברייגגען אאשם תלוי: ה (אין חייבין על שמיעת הקול ועל טומאת מקדש וקדשיו ועל ביטוי שפתים) אויב ראובן

שנכנס למקדש בטומאה או שאכל קדש אם שגגו בהוראה באחת מכל אלו אין חייבין קרבן לא ב"ד ולא המשיח לפי שאין היחידים חייבין על שגגתן חטאת קבועה: והנשיא כיוצא בהם. מלך שחטא באחד מכל אלו אינו מביא שעיר ופטור משום קרבן דבכל הנך כתיב ואם לא תגיע ידו ואם לא תשיג ידו מי שבאים לידי עניות. יצא מלך וכ"ג שאין באין לידי עניות: ר"ע אומר הנשיא חייב. דבנשיא כתיב (שם ד) וכפר עליו הכהן מחטאתו ובקרבן עולה ויורד האמור בשמיעת קול ובבטוי שפתים ובטומאת מקדש. כתיב (שם ה) וכפר עליו הכהן מחטאתו ללמדך שהנשיא חייב בהן. והאי דכהן משיח פטור מקרבן האמור בשמיעת קול ובטוי שפתים וטומאת מקדש. לדברי ר' עקיבא. הוא משום דכתיב (שם ו) זה קרבן הכהן ובניו

ונו' עשירית האיפה. זה מעוט הוא לומר עשירית האיפה של מנחת חביתין בא חובה לכהן המשיח. ואין עשירית איפה אחר בא לו חובה למעוטי עשירית האיפה האמור בשמיעת קול וכו' שאין הכהן המשיח מביא אותו וכיון שממעטו הכתוב מעשירית האיפה נתמעט נמי משתי תורים. ומכל קרבן האמור בענין. דכתיב בסוף אותה פרשה וכפר עליו הכהן על חטאתו אשר חטא מאחת מאלה. המתכפר באחת מאלה מתכפר בכולן ושאין מתכפר באחת מאלה אין מתכפר בכולן ואין הלכה כר"ע ולא כר' יוסי אלא כהן משיח ונשיא חייבין קרבן עולה ויורד על שמיעת קול ועל בטוי שפתים ועל טומאת מקדש כדמוכח לקמן במתני'. והא דתנן אין חייבין על שמיעת הקול וכו'. דמשמע לא ב"ד ולא כהן משיח. היינו אינו חייב פר

כיוצא בהם דברי ר' יוסי הגלילי. ר"ע אומר הנשיא חיי' בכולן חוץ משמיעת הקול שהמלך לא דן ולא דנין אותו (לא מעיד ולא מעידין אותו): ו כל המצות שבתורה שחייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת. היחיד מביא כשבה ושעירה. והנשיא שעיר.

האט בשווארן צוא שמעון אויב ער ווייס פון זיינעטוועגן עדות צוא זאגן זאל ער קומען צוא בית דין זאגן. אונ אויב ער ווייס אונ זאגט ניט איז אעבירה. אונ בית דין האבן מתיר גיוועזן מען זאל ניט זאגן. אדער בית דין האבן גיזאגט אטמא מעג אריין גיין אין בית המקדש. אונ אטמא מעג עסין קדשים. אדער איינער האט גישווארין ער זאל היינט עסין. אדער ער האט גישווארין ער זאל ניט עסין. אונ בית דין האבן גיזאגט מען מעג עובר זיין דיא שבועה. אויף דיא דרייא ערלייא זאכין. דארפין ניט בית דין ברייאנגען אקרבן (והנשיא כיוצא בהם) אמלך ואונ אכהן גדול אז זייא האבן מתיר גיוועזן פאר זיך דיא דרייא זאכין. דארפין זייא אויך ניט ברייאנגען אקרבן (דברי רבי יוסי הגלילי) אזוי זאגט רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא זאגט (הנשיא חייב בכולן) אמלך אויב ער איז מתיר פאר זיך דיא זאכין. דארף ער ברייאנגען אקרבן (חוץ משמיעת הקול) נאר אז מען האט בשווארין אמלך ער זאל עדות זאגן אונ ער וויל ניט עדות זאגן. דארף ער ניט ברייאנגען אקרבן (שהמלך לא דן ולא דנין אותו) ווארום אמלך טאר ניט זיין אדיין. אונ דיינים משפטין אים אויך ניט (לא מעיד ולא מעידין אותו) ניט ער דארף עדות זאגן. אונ ניט מען זאל אויף אים עדות זאגן ועיין בהרע"ב ותוי"ט ות"י: ו (כל המצות שבתורה שחייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת) אלע מצות וואס שטייט אין דיא תורה מען זאל זייא ניט טאהן. אונ אויב מען טוהט יא. במזיד קומט כרת. אונ בשוגג קומט אחטאת (היחיד מביא כשבה ושעירה) אויב אפראסטער מענטש טוהט אזוי אעבירה בשוגג דארף ער ברייאנגען אשעפס אדער אציג. נאר זייא זאלין זיין נקבות (והנשיא שעיר) אונ אויב אנשיא טוהט אזוי אעבירה

ומשיח וב"ד מביאים פר. ובע"ג היחיד והנשיא והמשיח מביאין שעירה. וב"ד פר ושעיר. פר לעולה. ושעיר לחטאת: ז אשם תלוי. היחיד והנשיא. חייבין. ומשיח וב"ד פטורים. אשם ודאי. היחיד. והנשיא. והמשיח חייבין. וב"ד פטורים. על שמיעת הקול ועל בטוי שפתים ועל טומאת מקדש וקדשיו ב"ד פטורים. והיחיד.

הבא על שאר מצות. אבל חייב קרבן עולה ויורד: ן ובע"ג היחיד והנשיא והמשיח מביאין שעירה. בפ' שלח לך בקרבן ע"ג כתיב. ואם נפש אחת תחטא בשגגה וגו' והקריבה עז וכתיב בתרים תורה אחת יהיה לכם. השוה את כלן לקרבן זה: ז אשם תלוי. עבירות שחייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת קבועה. חייבין על לא הודע שלהן אשם תלוי. כגון בשני זיתים אחד של חלב. ואחד של שומן. ואכל אחד מהן. ולאו יודע איזה מהן אכל: והמשיח וב"ד פטורין. דכתיב בקרבן צבור (ויקרא ד) ונודעה החטאת והקריבו. אין חייבין קרבן אלא על הודע. ומשיח כבית דין: אשם ודאי. חמשה אשמות הן שבאין על הודאי. אשם מעילות. אשם גזילות. אשם נזיר. אשם מצורע. אשם שפחה חרופה: היחיד והנשיא והמשיח חייבין. שכל אלו מעשה יחיד הם. לא שנא הדיוט.

בשוגג. דארף ער ברייננען אשעיר (ומשיח ובית דין מביאין פר) אונ אויב אכהן גדול האט אטעות גיהאט אונ האט גיפסקנט פאר זיך אויף אזוי אעבירה אז מען מעג טאהן. אונ ער האט גיטאהן דיא עבירה. אדער בית דין האבן אטעות גיהאט אונ זייא האבן גיפסקנט צוא דיא יודין אויף אזוי אעבירה אז מען מעג. אונ דיא יודין האבן גיטאהן דיא עבירה. ווייל בית דין האבן מתיר גיוועזן. דארפין זייא ברייננען אקרבן אפר (ובעבודת גלולים) אונ אויב זייא האבן אטעות גיהאט אונ האבן מתיר גיוועזן אדין פון עבודת כוכבים (היחיד והנשיא והמשיח) סייא אפראסטער מענטש. אונ סייא אנשיא. אונ סייא אכהן גדול (מביאין שעירה) דארפין ברייננען אקרבן אציג. אנקבה (ובית דין פר ושעיר) אונ בית דין דארפין ברייננען אפר מיט אשעיר (פר לעולה ושעיר לחטאת) דעם פר זאל מען מקריב זיין פאר אעולה. אונ דעם שעיר זאל מען מקריב זיין פאר אחטאת: ז (אשם תלוי) דיא עבירות וואס מען דארף אויף זייא ברייננען אאשם תלוי (היחיד והנשיא חייבין) אויב אפראסטער מענטש אדער אנשיא האבן גיטאהן אזוי אעבירה. דארפין זייא ברייננען אאשם תלוי (משיח ובית דין פטורין) אכהן גדול אונ בית דין. אויב אכהן גדול האט מתיר גיוועזן פאר זיך אזוי אעבירה. ער האט גימיינט מען מעג. אונ ער האט גיטאן די עבירה אדער בית דין האבן אויך אטעות גהאט אונ האבן מתיר גיוועזן פר די יודין אזו אעבירה. אונ די יודין האבן גיטאהן די עבירה. ווייל בית דין האבן מתיר גיוועזן. דארפין זייא ניט ברייננען אקרבן (אשם ודאי) דיא עבירות וואס מען דארף אויף זייא ברייננען אאשם ודאי (היחיד והנשיא והמשיח חייבין) אויב אפראסטער מענטש אדער אנשיא אדער אכהן גדול האבן גיטאהן אזוי אעבירה. דארפין זייא ברייננען אאשם ודאי (ובית דין פטורין) אויב בית דין האבן אטעות גיהאט אונ האבן מתיר גיוועזן צוא דיא יודין אזוי אעבירה. אונ דיא יודין האבן גיטאהן דיא עבירה. ווייל בית דין האבן מתיר גיוועזן. דארפין זייא ניט ברייננען אקרבן (ועל שמיעת הקול ועל ביטוי שפתים ועל טומאת מקדש וקדשיו בית דין פטורין) אזוי וויא עס שטייט אין אנהייב משנה ה. אויב בית דין האבן גהאט אטעות אונ האבן די דייאבן מתיר גיוועזן צו אלע יודין. אונ אלע יודין האבן אזוי גיטאהן. ווייל בית דין האבן מתיר גיוועזן. דארפין ניט בית דין ברייננען אקרבן (והיחיד והנשיא והמשיח חייבין) אבער אפראסטער מענטש. אדער אנשיא. אדער

והנשיא. והמשיח חייבין. אלא שאין כהן גדול חייב על טומאת מקדש וקדשיו. דברי ר"ש. ומה הן מביאין. קרבן עולה ויורד. רבי אליעזר אומר הנשיא מביא שעיר:

פרק ג **כהן** משיח שחטא. ואח"כ עבר ממשיחותו. וכן נשיא שחטא ואח"כ עבר מגדולתו. כהן משיח מביא פר והנשיא מביא שעיר: **ב** כהן משיח שעבר ממשיחותו ואח"כ חטא. וכן הנשיא שעבר מגדולתו ואח"כ חטא. כהן משיח

ולא הוה משיח ונשיא: וב"ד פטורים. שאין להוראת ב"ד עסק בזה. ואין אשם בא על הוראת ב"ד: אלא שאין כהן גדול חייב על טומאת מקדש וקדשיו דברי רבי שמעון. טעמא דר"ש דכתיב בטומאת מקדש במדבר (יט) ואיש אשר יטמא ולא יתחטא ונכרתה הנפש ההיא מתוך הקהל. מי שחטאו שוה לקהל. יצא כהן גדול שאין חטאו שוה לקהל. שהקהל כל מי שנכנס מהן למקדש שוגג. או עבר עבירה בשוגג חייב על שגגת מעשה בלבד. וכהן משיח אינו חייב אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה. כדמוכח לעיל בפרקין. ואין הלכה כרבי שמעון. אלא כ"ג מביא קרבן עולה ויורד אף על טומאת מקדש וקדשיו: רבי אליעזר אומר הנשיא מביא שעיר. על טומאת מקדש וקדשיו לפי שחייבין על זדונו כרת. כדרך שהוא מביא שעיר על שאר מצות שחייבין על זדון כרת. ואין הלכה כר' אליעזר דכיון דאין חייבין על שגגת מקדש וקדשיו חטאת קבוע. אין הנשיא מביא אלא כדרך שהיחיד מביא:

פרק ג **כהן** משיח שחטא ואח"כ עב' ממשיחתו. ולא הספיק להביא קרבנו עד שעבר מכהונתו: **כהן** משיח מביא פר. ואפילו עבר לאחר שהעבירוהו ממשיחותו אמרינן לקמן במתניתין דמביא פר. ולא נקיט ליה אלא משום דאיצטריך למתני דנשיא מביא שעיר כשחטא קודם שהעבירוהו תני נמי בכהן משיח מביא פר. ונשיא מביא שעיר דכתיב (ויקרא ד) על חטאתו אשר חטא מלמד שתביא חטאתו כמו שהיה חייב בשעה שחטא: **ב** כהן משיח שעבר ממשיחתו וכו'.

אכהן גדול. אז זייא האבין גיטאהן דיא עבירות. דארפין זייא ברייננען אקרבן (אלא שאין כהן גדול חייב על טומאת מקדש וקדשיו) נאר אויב אכהן גדול איז גיוועזן טמא אונ ער איז צריין גינאנגען אין בית המקדש אדער ער האט גיגעסין קדשים דארף ער ניט ברייננען אקרבן (דברי רבי שמעון) אזוי זאגט רבי שמעון (ועיין היטב בת"יו) (ומה הן מביאין) אונ וועלכע קרבנות דארפין זייא ברייננען (ועיין תי ט ותי"ו) (קרבן עולה ויורד) אשעפס. אדער צוויא טויבין. אדער מעהל (אזוי וויא ער שטייט אין דיא סדרא ויקרא). (רבי אליעזר זאגט (הנשיא מביא שעיר) אויב אנשיא איז גיוועזן טמא אונ ער איז אריין גינאנגען אין בית המקדש דארף ער ברייננען אקרבן אשעיר (אציג אזכר). ועיין בהרע"ב ותי"ו:

פרק ג א (כהן המשיח שחטא) אויב אכהן גדול האט גיטאהן אעבירה וואס ער דארף ברייננען אפר (ואחר כך עבר ממשיחותו) דער נאך איז ער גיווארין אוים כהן גדול (וכן נשיא שחטא) אונ אזו אויב אנשיא האט גטאהן אעבירה וואס ער דארף ברייננען אשעיר (ואחר כך עבר מגדולתו) דער נאך איז ער ארא' פון זיין גרויסקייט. ער איז שוין ניט קיין נשיא (כהן משיח מביא פר) דער כהן גדול דארף ברייננען אפר (והנשיא מביא שעיר) אונ דער נשיא דארף ברייננען אשעיר: ב (כהן משיח שעבר ממשיחותו) אויב אכהן גדול איז גיווארין אוים כהן גדול (ואחר כך חטא) דער נאך האט ער געזינדיגט (וכן הנשיא שעבר מגדולתו) אונ אויב אנשיא איז אראפ פון זיין גרויסקייט (ואחר כך חטא) דער נאך האט ער

משיח מביא פר. והנשיא כהדיוט: ג חטאו עד שלא נתמנו ואח"כ נתמנו. הרי אלו כהדיוט. רבי שמעון אומר אם נודע להם עד שלא נתמנו חייבין. ומשנתמנו פטורין. ואיזהו הנשיא זה המלך שנא' (ויקרא ד) ועשה אחת מכל מצות ה' אלהיו. (נשיא) שאין על גביו אלא ה' אלהיו: ד ואיזהו המשיח. המשוח בשמן המשחה. לא המרובה בבגדים. אין בין כהן המשוח בשמן המשחה. למרובה בגדים. אלא פר הבא על כל המצות. ואין בין כהן

אע"פ שאינו עובד בקדושתו הוא עומד שאין בין כהן העובד לכהן שעבר. אלא עבודה ופר יום הכפורים ועשירית האיפה שמקריב בכל יום כדלקמן. אבל נשיא כיון שהעבירוהו הרי הוא כהדיוט: ג הרי א"ו כהדיוט. שנאמר בנשיא (שם) אשר נשיא יחטא שחטא כשהוא נשיא. וכן בכהן המשיח נאמר (שם) ואם הכהן המשיח יחטא שחטא כשהוא משיח: ד המרובה בבגדים. לאחר שנגנז צלוחית של שמן המשחה היה כהן גדול נכנס לכהונה גדולה בלבישת שמונה בגדים. כדכתיב (שם כא) ומלא את ידו ללבוש את הבגדים. אלא פר הבא על כל המצות. שאין מרובה בבגדים מביא פר על שגגתו. דכהן המשיח

געזינדיגט (כהן משיח מביא פר) דער כהן גדול דארף ברייגען א פר (והנשיא כהדיוט) אונ דער נשיא דארף ברייגען א שעפס אדער א ציג א נקבה. אזוי וויא א פראסטער מענטש: ג (חטאו עד שלא נתמנו) צוויא מענטשין פראסטע האבען געטאהן א עבירה (ואחר כך נתמנו) דער נאך איז איינער געווארין א כהן גדול. אונ איינער איז געווארין א נשיא. אונ זייא דארפין ברייגען קרבנות אויף דיא פריערדיגע עבירות (הרי אלו כהדיוט) דארפין זייא ברייגען קרבנות אזוי וויא אלע פראסטע מענטשין ברייגען. רבי שמעון זאגט (אם נודע להם עד שלא נתמנו) אויב זייא האבען זיך דער וואסט פון זייערע עבירות איידער זייא זענען גרוים געווארין. נאר איידער זייא האבין געבראכט דיא קרבנות זענען זייא גרוים געווארין (חייבין) דארפין זייא ברייגען דיא קרבנות אזוי וויא אלע פראסטע מענטשין וויא פריער (ומשנתמנו פטורין) אונ אויב זייא האבין זיך דער וואסט פון זייערע עבירות דער נאך וויא זייא זענען שוין גרוים געווארין. דארפין זייא גאר ניט ברייגען קיין קרבן (ואיזהו הנשיא) וועמען מיינט מען א נשיא (זה המלך) דאס מיינט מען א מלך (שנאמר) ווארום עס שטייט אין פסוק (ועשה אחת מכל מצות ה' אלהיו) ער וועט טאהן איינע פון דיא אלע מצות פון זיין גאט (נשיא שאין על גביו אלא ה' אלהיו) דאס מיינט מען א נשיא א מלך וואס איבער אים איז קיינער ניטא נאר גאט: ד (ואיזהו המשיח) וועמען מיינט מען המשיח (זה המשוח בשמן המשחה) דאס מיינט מען דעם כהן גדול וואס ער איז געזאלבט געווארין מיט דיא אייל פון בית המקדש (לא המרובה בבגדים) אבער דער כהן גדול וואס ער איז נאר געווארען א כהן גדול דורך דיא אכט קליידער אונ מיט דיא הייליגע אייל איז ער ניט געזאלבט געווארין. דעם מיינט מען דא ניט (אין בין כהן המשוח בשמן המשחה למרובה בגדים) עס איז ניטא קיין אונטער שייד צווישען דעם כהן גדול וואס ער איז געזאלבט געווארין מיט דיא הייליגע אייל. אונ דער כהן גדול וואס איז ניט געזאלבט געווארין. ער איז נאר געווארען א כהן גדול דורך דיא אכט קליידער (אלא פר הבא על כל המצות) נאר אויב דער געזאלבטער כהן גדול האט געטאהן א עבירה. דארף ער ברייגען א קרבן א פר. אונ אויב דער ניט געזאלבטער כהן גדול האט געטאהן א עבירה. זיין קרבן איז ניט א פר. נאר אזוי וויא א פראסטער מענטש (ואין בין כהן משמש לכהן שעבר) דער דין איז אויב דער כהן גדול

משמש. לכהן שעבר. אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה. וזה וזה שוין בעבודת יום הכפורים ומצווין על הבתולה ואסורין על האלמנה. ואינן מטמאין בקרוביהן. ולא פורעין ולא פורמין. ומחזירין את הרוצח: ה כ"ג פורם מלמטה. וההדיוט מלמעלה. כ"ג מקריב אונן ולא אוכל. וההדיוט

כתיב: בעבודת יום הכפורים. שאין עבודת אותו היום כשרה אלא בכהן גדול בלבד. וכהן המשמש וכהן שעבר שוין בה: לא פורעין ולא פורמין. כדכתיב בכ"ג. (שם) את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרום: ומחזירין את הרוצח. אם מת א' מהם חוזר הרוצח מעיר מקלטו כדכתיב (במדבר לה) עד מות הכהן הגדול: ה כהן גדול פורם מלמטה. אם מת לו מת שחייב לקרוע עליו קורע מלמטה בכנף בגדו סמוך לרגליו. והאי דכתיב ובגדיו לא יפרום. שאינו פורם כשאר

כל אדם: מלמעלה. כנגד החזה. סמוך לכתף כשאר העם: אונן. מי שמת לו אחד משבעה קרובים שחייב להתאבל עליו יום המיתה כולו בין נקבר המת בין לא נקבר הוא אונן דאורייתא ומיום המיתה ואילך כל זמן שלא נקבר המת הוא אונן דרבנן ויום הקבורה הוא אונן דרבנן כל אותו היום אפילו לאחר קבורה. ומשנקבר המת ביום א' של מיתה כל הלילה שלאחריו הוא אונן דרבנן: כהן גדול מקריב אונן ולא אוכל. מן הקדשים. שכן מצינו באהרן ביום שמתו

איז טמא און ער קען ניט טאהן די עבודה יום כפור. נעמט מען אויף יום כפור איין אנדער כהן גדול. נאך יום כפור אז דער ערשטער כהן גדול ווערט טהור. גייט ער צוריק צו זיין כהונה גדולה אזוי וויא ער איז געוועזן. און דער אנדערער איז אוים כהן גדול. דער ערשטער כהן גדול הייסט כהן משמש. דער אנדערער כהן גדול הייסט כהן שעבר. זאגט די משנה עס איז ניטא קיין אונטערשייד צווישען כהן משמש און כהן שעבר (אלא פר יום כפורים ועשירית האיפה) נאר דער פר וואס מען איז מקריב יום כפור. דער כהן משמש אפילו ער טוהט ניט די עבודה פון דעסטוועגין דארף ער ברייגגען דעם פר. און דער כהן שעבר ניט (ועיין תוס' מגלה ט ע"ב) און דער כהן משמש ברייגגט אלע טאג אמנחה. אין דער פריא און פארין נאכט. און דער כהן שעבר ניט (וזה וזה שוין בעבודת יום הכפורים) אז עס קומט איבער איאהר יום כפור וועלכער כהן עס וויל מעג טאהן די עבודה. נאר דער פר זאל זיין פון כהן משמש (ומצווין על הבתולה) ביידע מוזין נעמען אבתולה (ואסורין על האלמנה) און טארין ניט נעמען אאלמנה (ואינן מטמאין בקרוביהן) און זייא טארין זיך ניט מטמא זיין צוא זייערע קרובים. אפילו צוא אפאטער אויך ניט (ולא פורעין) און ביידע טארין ניט לאזין וואקסין די האר פון קאפ (ולא פורמין) און ביידע טארין ניט רייסען זייערע קליידער אויף אמת. אזוי וויא אלע מענטשין טוהען (ומחזירין את הרוצח) און וועלכער פון זייא ביידע שטארבט פריער גייען ארוים די רוצחים וואס האבין געהרגט בשוגג פון די ערי מקלט וואס זייא זענען דארט פאר טריבען געווארין: ה (כהן גדול פורם מלמטה) אז אכהן גדול רייסט זיינע קליידער אויף אמת. זאל ער זיי רייסין אונטען (וההדיוט מלמעלה) און אפראסטער מענטש אז ער רייסט זיינע קליידער אויף אמת זאל ער רייסין פון הויבין געגין די ברוסט (כהן גדול מקריב אונן ולא אוכל) אויב עס איז געשטארבין ביי אכהן גדול איינער פון די זיבען מתים וואס ער איז אאבל אויף זייא. (פאטער און מוטער אברודער אשוועסטער אזוהן אטאכטער אווייב) דעם טאג וואס ער שטארבט. הייסט דער כהן גדול אאונן. פון דעסטוועגין מעג ער מקריב זיין קרבנות אין בית המקדש דעם טאג. נאר עסין די קרבנות טאר ער ניט (וההדיוט לא מקריב ולא אוכל) און אפראסטער

לא מקריב. ולא אוכל: ו כל התדיר מחברו. קודם את חברו. וכל המקודש מחברו. קודם את חברו. פר המשיח. ופר העדה עומדים. פר המשיח קודם לפר העדה בכל מעשיו: ז האיש קודם לאשה להחיות ולהשיב אבדה. והאשה קודמת לאיש לכסות ולהוציאה מבית השבי. בזמן ששניהם עומדים לקלקלה האיש קודם לאשה: ח כהן קודם ללוי. לוי לישראל. ישראל לממזר. וממזר לנתין. ונתין

כדב ואביאה אמר ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ה' על האכילה היה מקפיד לא על השקרבה ודוקא אהרן שהוא כהן גדול אבל בניו שהיו כהנים הדיוטים היו אסורים אותו היום בין להקריב בין לאכול: ו התדיר מחבירו הוא קודם. דאמר קרא (במדבר כח) מלבד עולת הבוקר אשר לעולת התמיד. מכדי כתיב עולת הבקר אשר לעולת התמיד ל"ל אלא אמר רחמנא הא משום דתדיר קדים ברישא: וכל המקודש מחבירו וכו'. דהכי אשכחן בכהן דכתיב ביה וקדשתו ואמרי' לפתוח ראשון ולברך ראשון. וליטול מנה יפה ראשון: פר משיח קודם. הואיל ומשיח מכפר ועדה מתכפרת. בדין הוא שיקדים

מכפר למתכפר וכן הוא אומר (ויקרא טז) וכפר בעדו ובעד ביתו ואח"כ ובעד כל קהל ישראל: ז האיש קודם לאשה. שהוא מקודש ממנה שהאיש חייב בכל המצות. והאשה אינה חייבת במצות עשה שהזמן גרמא: והאשה קודמת לאיש בכסות. שבושתה מרובה מבושתו של איש: לקלקלה. לביאה. ולמשכב זכור: האיש קודם. שאין דרכה בכך וזה אין דרכו בכך: ח לוי קודם לישראל. דכתיב (דברים י) בעת ההיא הבדיל ה' את שבט לוי מתוך בני ישראל: ישראל קודם לממזר. האי מיוחס. והאי לאו מיוחס: ממזר קודם לנתין. זה בא מטפה כשרה. וזה בא מטפה פסולה: נתין קודם לגר.

כהן טאר ניט מקריב זיין דיא צייט וואס ער איז אונן אונ טאר ניט עסן קרבנות דיא צייט: ו (כל התדיר מחברו) דיא זאך וואס איז שטענדיגער וויא איין אנדער זאך (קודם את חברו) איז זיא פריער וויא איין אנדער זאך (וכל המקודש מחברו) אונ דיא זאך וואס איז הייליגער וויא איין אנדער זאך (קודם את חברו) איז זיא פריער וויא איין אנדער זאך (פר המשיח ופר העדה עומדים) אויב עס שטייען צוויי פרים מען זאל זיא מקריב זיין. דער פר פון כהן גדול אונ דער פר פון אלע יודין (פר המשיח קודם לפר העדה בכל מעשיו) זאל מען פריער מקריב זיין דעם פר פון כהן גדול דער נאך דעם פר פון אלע יודין. אונ צוא אלע זאכן איז דער פר פון כה"ג פריער וויא דער פר פון דיא יודין: ז (האיש קודם לאשה להחיות ולהשיב אבדה) אויב מען דארף באטעווען דאס לעבין פון א זכר אונ פון א נקבה. זאל מען פריער באטעווען דעם זכר דער נאך דיא נקבה. אויב א זכר האט עפעס פאר לארין אונ א נקבה האט עפעס פאר לארין. זאל מען פריער זוכען וואס דער זכר האט פאר לארין. דער נאך זאל מען זוכען וואס דיא נקבה האט פאר לארין (והאשה קודמת לאיש) אונ א אשה איז פריער פאר א זכר (לכסותו) צוא קליידער. דער זכר גייט נאקעט ער האט ניט קיין מלבוש. אונ דיא אשה גייט נאקעט זיא האט ניט קיין מלבוש. זאל מען פריער מאכין א מלבוש פאר דיא אשה. דער נאך פאר דעם זכר (ולהוציאה מבית השבי) אויב א אשה אונ א זכר זענען גיפאנגען גיווארין. זאל מען פריער אויס לייזן דיא אשה דער נאך דעם זכר (בזמן ששניהם עומדים לקלקלה) אויב ביידע זענען אן גיבריט מען זאל מיט זיא מזנה זיין (האיש קודם לאשה) זאל מען פריער אויס לייזן דעם זכר דער נאך דיא נקבה: ח (כהן קודם ללוי) דער כהן איז פריער וויא א לוי (לוי לישראל) א לוי איז פריער וויא א ישראל (ישראל

לממזר

תה גדל עמנו בקדושה וזה לא גדל עמנו בקדושה: גר קודם לעבד. זה לא היה בכלל הלוו וזה היה בכלל ארור: ממזר ת"ח קודם לכ"ג עם הארץ. דכתיב (משלי ג) יקרה היא מפנינים יקרה היא מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים:

לגר. וגר לעבד משוחרר. אימתי בזמן שכולן שוין. אבל אם היה ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ. ממזר תלמיד חכם. קודם לכהן גדול הארץ:

סליק מסכת הוריות

לְטַמְזֵר׳ דֶער יִשְׂרָאֵל אִיז פְרִיעֶר וִויא אַמַמְזֵר (וּמַמְזֵר לְנָתִין) אַמַמְזֵר אִיז פְרִיעֶר וִויא אַנָתִין וּפוּן דִיא גִבְעוֹנִים׃ (וְנָתִין לְגֵר) אַנָתִין אִיז פְרִיעֶר וִויא אַגֵר (וְגֵר לְעֶבֶד מְשׁוּחְרָר) אַגֵר אִיז פְרִיעֶר וִויא אַעֶבֶד בְּנַעֲנִי וָואס אִיז פְרַייא גִיוָוארִין (אֵימָתַי בִּזְמַן שֶׁכּוּלָן שָׁוִין) וֶוען זֶוענֶען דִיא אַלֶע פְרִיעֶר אֵיינֶער פַאר דֶעם אַנְדֶערִין. נָאר אַז זַייא זֶוענֶען אַלֶע גְלַייךְ (אֲבָל אִם הָיָה מַמְזֵר תַּלְמִיד חָכָם וְכֹהֵן גָּדוֹל עַם הָאָרֶץ) אָבֶּער אַז דֶער מַמְזֵר אִיז גִיוֶוען אַלַמְדָן אוּנ דֶער כֹּהֵן גָּדוֹל אִיז גִיוֶוען אַעַם הָאָרֶץ (מַמְזֵר תַּלְמִיד חָכָם קוֹדֵם לְכֹהֵן גָּדוֹל עַם הָאָרֶץ) דֶער מַמְזֵר וָואס אִיז אַלַמְדָן אִיז פְרִיעֶר צוּא יֶעדֶער זַאךְ פַאר דֶעם כֹּהֵן גָּדוֹל וָואס עֶר אִיז אַעַם הָאָרֶץ:

סליק סדר נזיקין

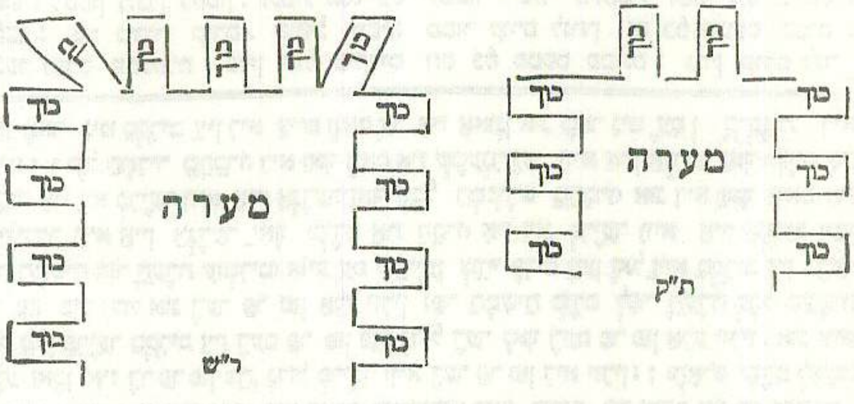

אברך ה' אשר עזרני להעתיק סדר ישועות,
יוסף ה' בי חכמה ודעת להעתיק סדר קדשים וטהרות,
מאיר עיני הטון בית ישראל בכל הששה סדרי משניות,
ישלח עזרו בפעלי צדק בהלכות ואגדות.

היפי רלגן וסלכן. וקדים. תמלא בסדרים אחרים

תושלב"ע